

АНГЕЛА Меркел је у више наврата, од избегличке кризе па надаље, показала подршку Србији. Хтела је, једноставно, да хрватску институционалну предност, као чланице ЕУ, смањи у односу на Србији, која то није. Жеља јој је да се изједначе позиције и да се Србија извуче из руских раља. О томе је говорио и амерички потпредседник Пенс недавно у Подгорици, а очигледно је свима њима то сада фикс-идеја.

Каже ово, у интервјуу за "Новости", др Жарко Пуховски, најугледнији хрватски политички аналитичар. На питање како види будућност српско-хрватских односа, он одговара:

- Биће фрустрирајуће полагано побољшање. Нагласак је и на фрустрирајућем и на лаганом. Побољшање ће стално да заостаје за објективним потребама, а чињеница је да на обе стране имамо све већи део популације који није заинтересован за националистичке сукобе.

Пуховски тврди да је један од показатеља да се хрватско-српски односи побољшавају и то да овог лета, до сада, није било озбиљнијих инцидената према српским туристима на Јадрану.

- Пре десетак година, са реториком која се и данас чује, имали бисмо десетине инцидената. Али људи из Хрватске и Србије очигледно више не прихватају заоштрену реторику.

* Утисак је да се овогодишње обележавање "Олује" одвија у мирнијој атмосфери, као и да је у реакцијама које долазе из Србије и Хрватске мање тензија него претходних година.

- Обе стране су, пре свега, добиле једну врсту опомене из Берлина, а хрватска власт се нашла у позицији да више не контролише Книн и да мора да буде опрезнија него што је пре била. Зато су се, делом, говори држали само на тврђави, а не на тргу, а треба знати и да садашња власт има веома осетљиву парламентарну већину. Сигурно да СДСС и ХНС не би лако могли да прогутају неке ствари, а од њих зависи већина у парламенту.

*** *Каква је ситуација на српској страни?***

- И она је добила поруку из Берлина, а и инаугурациони говор Александра Вучића и све што је уследило показују да је нови председник одлучио да одигра улогу лидера онога што је остало од Југославије, без Хрватске и Словеније. Пре свега, Вучић је одлучио да се понаша државнички.

* Имали смо до сада много примера када су српско-хрватски односи отишли корак напред, а онда се вратили два уназад. Постоје ли услови да се напакон затвори књига неспоразума?

- Постоје, пре свега зато што нема скорих избора на обе стране, па вође, Вучић и Пленковић, могу у миру да се договарају, од граничног питања па до решавања судбине несталих. Треба подсетити на једну важну ствар коју је рекао Вучић - да треба омогућити бившим заробљеницима логора да посете места где су били у логорима у Србији, што је српска страна до сада одбијала, а то је знак који много значи.

*** Ко ће бити "главни играчи" у нормализацији односа између Србије и Хрватске - Вучић, Пленковић, Грабар-Китаровићева, Ана Брнабић?**

- У свему овоме даме ће играти мању улогу, само Вучић и Пленковић одлучују. И добро и лоше биће резултат Вучића и Пленковића. Све друго би били празни папири, јер хрватска председница нема никаквих могућности да утиче на реализацију онога што потпише.

*** Сада су поново актуелни економски проблеми између Србије и Хрватске... Како ће то да се реши?**

- Србија и Хрватска су већ 1.000 година економски постављене тако да је њихова размена увек живахна, сем уколико се тешком политичком артиљеријом не заустави. Дакле, овде важи либерални модел "не треба сметати", и економска сарадња ће се одвијати добро, од туризма до пољопривреде. Има потешкоћа које се појављују, типа Тодорића, али то је релативно мирно решено што се тиче српско-хрватских односа. Зато је важно да се владе држе класичне либералне доктрине - не мешати се у послове, не сметати једни другима.

*** Колико ће Хрватска моћи да помогне да Србија што пре уђе у ЕУ?**

- По мом суду, нема шансе да Србија уђе у ЕУ за мање од десет година. Сада ЕУ нема институционалних капацитета за примање нових чланица и није вероватно да би се постигао консензус о пријему било кога, осим Црне Горе. Тако да мислим да ће Црна Гора прва ући у ЕУ, за мање од десет година. Остали ће да чекају, биће различитих договора о томе да ли ће једни са другима "ићи у пакету". Зависи и од тога како ће се одвијати српско-косовски и косовско-српски односи, како ће ствари ићи са Македонијом и БиХ.

*** Како у свему томе треба да се постави Хрватска?**

- Не сме да понови оно што је Италија радила Словенији и што је Словенија радила

Хрватској, када је реч о Србији. Само да се не подмећу ноге.

*** Колико је заиста јак руски утицај на подручју Западног Балкана, о чему је Мајк Пенс недавно говорио у Подгорици?**

- Имамо на светској сцени потпуно шизофрену политику, која је најбоље илустрована чињеницом да је председник Трамп имао разговор са Путином у коме је руском председнику приговарао што је кандидату Трампу помагао да постане председник Америке. Питање је да ли ће се Трамп одлучити на даље заостравање односа са Русима, а сам Пенс је рекао једну потпуну бесмислицу, да Русија уноси неку врсту нереда у овом региону. То уносе САД, јер Америка мења слику региона, и то је у већини држава прихваћено, а у Србији није сасвим.

*** А ако се односи у свету погоршају, колико ће се то осетити на југоистоку Европе?**

- Проблем би био ако би дошло до реализације Трампових обећања и ако би се САД и Русија окренули против Кине, па и ЕУ. Тада би се читаво ово подручје могло наћи у веома тешкој ситуацији.

*** Како ће се даље одвијати дијалог Београда и Приштине?**

- Једини смисао дијалога је да траје што дуже, док се тензије не смире, а не очекују се никакви резултати. У овом тренутку ради се о ватрогасним мерама јер нико нема концепцију коју би обе стране могле да прихвате, а исход је јасан. Биће две независне државе које ће можда заједно и да уђу у ЕУ, а њихови ће односи бити какви јесу, не баш пријатељски. Уосталом, пример су и Хрватска и Словенија, чија чланства у ЕУ нису прекинула сукобе.

ПУПОВАЦ ПОД ПРИТИСКОМ

У Хрватској је СДСС део владе, Пуповац подржава Пленковића, а табла у Јасеновцу и даље се не скида...

- То је веома фрагилна конструкција, а имали смо сличну ситуацију у влади Јадранке Косор. Сада је Пуповац под много већим притиском српске заједнице, иако је и даље најјачи, а мораће сам себи да одговори на више питања, од којих ће зависити и његов став према хрватској влади. Хоће ли као српски представник бити и заступник антифашистичке позиције... Он има права да дође до речи као и све друге опције у Хрватској.

Али однос према антифашизму у Хрватској је данас веома двосмислен.

- Треба видети колико дуго ће то да траје. Остаје и питање колико Пуповац контролише чланство и сараднике, и колико ће моћи да одржава ту не баш популарну позицију у делу српске мањине унутар владе.

СКИДАЊЕ ТАБЛЕ У ЈАСЕНОВЦУ

Хоће ли табла у Јасеновцу бити скинута у скорије време?

- Вероватно хоће. Више пута сам рекао да се Пленковић понаша као ХДЗ-ов Ивица Рачан, одгађа проблеме док год је могуће. Онда, као и сви људи који одгађају решења, пресече ствари не увек у најбољем тренутку. Верујем да ће се након "Олује" то догодити, јер Пленковић нема више ни притиске које је имао пре локалних избора. Али има притиске у ХДЗ-у, јер ће до краја године имати унутарстраначке изборе. А ја сам један од ретких који сматрају да би у Хрватској до краја године могло да буде и парламентарних избора.

(Вечерње новости)